

Informes de seguiment de la pandèmia de covid-19 a països i regions del Sud Global Nº 5

26 de maig de 2020

Els refugiats sirians al Líban són cada vegada més vulnerables

Arran de l'inici de la guerra Síria, 4,9 milions de persones van fugir del seu país buscant exili. El 95% d'aquests es van establir en països fronterers amb Síria: Turquia, Líban, Jordània, Iraq i Egipte. La capacitat econòmica i demogràfica d'aquests països per a absorbir aquest volum de refugiats va ser insuficient i aquesta insuficiència s'ha accentuat encara més amb la crisi de la covid-19.

El Líban, un país que encara arrossega les conseqüències d'una llarga guerra civil (1975-1990), va arribar acollir oficialment 1,1 milions de refugiats sirians segons la *Comissió Europea* i 1,8 milions segons *l'Alt Comissionat de les Nacions Unides (ACNUR)* (European Commission, 2014; UNHCR, 2015). Amb una superfície equivalent a una tercera part de Catalunya i una població de 6 milions de persones, s'estima que 1 de cada 4 habitants al Líban és una persona refugiada, entre palestines i sirianes.

El Líban tanmateix no es va acollir a la Convenció sobre l'Estatut de Refugiat de 1951 ni al Protocol que ratificava la Convenció el 1967, per tant el país no té cap legislació específica per els refugiats, fet que els deixa en una situació d'inseguretat legal. Únicament, l'any 2003 el Líban va firmar un *Protocol d'acord* amb *l'ACNUR* on aquesta institució es responsabilitza de l'ajuda assistencial a les persones refugiades durant la seva estada al país i conjuntament tramiten permisos d'estada temporal (UNHCR, 2004).

Des de l'inici de la guerra a Síria fins el 2015, el Líban permetia l'entrada de persones sirianes al país però al 2015 va tancar fronteres i va deixar de concedir permisos d'estada temporal. Els refugiats sirians que van entrar més tard, estan doncs exposats a situacions de vulnerabilitat de drets com limitacions en la seva mobilitat, la impossibilitat de inscriure naixements i matrimonis o el dret a accedir a sistemes d'educació i salut per por a ser descoberts per les autoritats.

Al Líban, el 60% dels sirians viuen en ciutats i el 40% en assentaments informals situats majoritàriament a la vall de la Bekaa. El 2019, l'informe d'avaluació de la vulnerabilitat dels refugiats sirians al Líban de les *Nacions Unides* estimava que el 70% de les persones sirianes es trobaven sota el llindar de la pobresa, essent aquest número 90% per a les que viuen en assentaments informals. S'estima que aquests números han empitjorat amb l'actual crisi.

Des d'una fase molt inicial de la pandèmia covid-19 tal i com vam explicar en l'informe anterior, el país ha aplicat mesures de confinament i ha forçat a aturar tot tipus de negocis. Aquesta restricció de moviment i conseqüent paràlització de l'economia ha sigut més severa per a les persones refugiades que viuen en assentaments informals qui tenen cada dia una situació més vulnerable.

Tant les autoritats Libaneses com organismes internacionals, van tenir en compte l'efecte dominó que es podria causar si un habitant d'un assentament contraïa la malaltia, tots la contraïrien. Tanmateix, les mesures preses en alguns municipis han sigut altament restrictives i estan tenint conseqüències desastroses per a la població: 21 municipis de la vall de la Bekaa, motivats per un costat per les declaracions del President del Líban *Michel Aoun* dient que els refugiats sirians han posat al límit els serveis bàsics, inclosos els sanitaris, i per l'altre costat per l'estigmatització sobre la seva falta d'higiene, han imposat tocs de queda als sirians dels seus municipis. Conseqüentment, només poden sortir dels assentaments entre les 9 del matí i la 1 de la tarda per fer tasques "de necessitat bàsica" tal i com comprar menjar, anar a la farmàcia o treballar. Si són vists fora d'aquest horari, poden ser detinguts per la policia i se'ls demanaria la documentació. Com que molts refugiats no tenen permís de residència, no surten dels assentaments per por a ser detinguts i deportats.

Cal mencionar que el 2019, quan presumptuosament la guerra de Síria s'estava acabant (abans que Turquia comencés a atacar el Nord de Síria) el govern libanès va practicar deportacions a Síria de persones sirianes sense permisos de residència temporal (Amnistia Internacional, 2019).

Metges sense Fronteres ha informat que el número de persones sirianes que ha visitat els centres mèdics habilitats ha disminuït un 30% des del mes de març i consideren que aquesta disminució està relacionada amb les mencionades restriccions.

A més a més, en molts assentaments s'ha restringit l'entrada de les ONGs, limitant per exemple activitats educatives o d'oci als infants. L'única organització que té permesa l'entrada és l'ACNUR que està realitzant campanyes de informació sobre la pandèmia, proveint mascaretes i sabó o inclús habilitant tendes com a instal·lacions d'aïllament en cas de contagi. També localitzen dins dels assentaments a persones amb formació mèdica i d'infermeria per que en cas de necessitat exerceixin sota el seu paraigües.

El toc de queda dels 21 municipis està afectant l'accés al poc treball disponible dels refugiats de les zones afectades. Diversos testimonis han expressat a *Human Rights Watch* que els hi fa por sortir de l'assentament per anar a treballar per la poca claredat sobre el toc de queda municipal i la por a ser detinguts i deportats.

Per tant, no era ja prou vulnerable la seva situació al país que ara, amb la pandèmia, encara s'ha vulnerat més. Un exemple n'és els vals per menjar que l'ACNUR reparteix mensualment (equivalents a 173 \$ per família i 27 \$ per persona) i que sovint són l'única font econòmica per a les famílies. Actualment, hi ha refugiats que han hagut de vendre aquests vals per poder pagar el lloguer i les despeses de la tenda on viuen i no ser desnonats. Segons l'informe d'avaluació de la vulnerabilitat dels refugiats sirians al Líban de les *Nacions Unides* del 2019, el 96% dels refugiats estaven endeutats. S'estima que aquesta situació ha empitjorat amb la pandèmia del covid-19.

Refugiats sirians han expressat a les redactores d'aquest informe que tenen més por al virus que a la guerra: "una explosió s'escolta i pots fugir d'ella, però el virus és com una arma silenciosa". Són molt conscients del perill que implicaria per tots els seus veïns que el virus

arribés als assentaments ja que no hi ha prou espai per l'aïllament i no es poden permetre hospitalitzar-se. Tanmateix, també veuen que cada dia la seva situació econòmica és més vulnerable i comencen a tenir més por a la fam que al virus.

Referències:

European Comission, Lebanon Syrian Crisis. 2014. Disponible: https://ec.europa.eu/echo/where/middle-east/lebanon_en

UNHCR Country Operations Profile Lebanon, UNHCR. 2015. Disponible: <https://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/page?page=49e486676&submit=GO>

UNHCR Regional Office in Lebanon, Country Operations Plan 1. 2004. Disponible: <https://www.unhcr.org/3fd9c6a14.pdf>

Amnistía Internacional. Líbano: Las autoridades deben detener inmediatamente la deportación de personas refugiadas sirias. 2019. Disponible: <https://www.amnesty.org/es/latest/news/2019/08/lebanon-authorities-must-immediately-halt-deportation-of-syrian-refugees/>

Des del grup de recerca BIOCÒM-SC de la Universitat Politècnica de Catalunya per una banda estem en contacte amb diferents grups de recerca i oficines governamentals per tal de treballar conjuntament en la predicció de l'evolució de la pandèmia COVID-19. Per altra banda portem a terme un seguiment dels mitjans de comunicació de 35 països africans i 9 països llatinoamericans complementats amb entrevistes a especialistes en les zones estudiades.

<https://biocomsc.upc.edu/en/covid-19>